

PAKS és VIDÉKE

Közművelődési-, társadalmi-, gazdasági hetilap.

Megjelenik minden héten egyszer, **vasárnap**. Előfizetési ára egész évre 6 frt; fél évre 3 frt; évnegyedre 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 10 kr.— Hirdetések jutányos áron számíttatnak. **Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba; minden kézirat. cserépéldány stb. Paksra a szerkesztőséghez kéretik czimeztetni.**

Paks, 1888. június hó 24-én

Lapunk, a mai számmal futotta be két és fél évi pályafutását, roppant nehézségekkel, tetemes kiadásokkal küzdve.

Azt nem mondhatja, a szerkesztőségre nézve senki, hogy nem voltunk igazságosak. — Igazságos mértéket használtunk s ez sok—sok, nagyon sok neheztelt, haragost hozott ránk; pedig tőlünk távol volt a rossz akaratnak, a legcsekélyebb csirája is; — de hát kitehet arról, hogy e két és fél év alatt oly sok történt, a miről meg kellett emlékeznünk, ha csak a részrehajlás vádját nem akartuk magunkra vonni.

Ma már hála Istennek! a község háza rendben van. Az ügyek folynak szépen, lehetőleg a rendes kerékvágásban. A község adósságai lelki ösmeretesen törlesztetnek, a kiadások apasztatnak, — a mi az új bíró érdeme.

Fordultak elő katonai beavatkozások, a miket mi sajnáltunk legjobban; de tekintve a hírlapokra rótt kötelességeket, — nem vonhattuk ki magunkat az alól a terhes feladat alól, — hogy azt elhallgassuk.

Történetek letartóztatások stb. stb. stb., a melyek mind e lapunk megindítása ideje alatt keletkeztek s melyeket hírlapirói tisztüinkhöz hiven adtunk elő s kértünk orvoslást.

Most hála Istennek! csend van s megkezdhattuk már a múlt évi utolsó negyedben, a hazai ipar, kereskedelem, a nevelésügy körüli munkálkodást; a hazai irodalom iránti érdeklődés felkeltésére irányuló szerény munkálkodást; — a pécsi kiállítás iránti érdeklődésre is szerencsésen voltunk képesek hatni, a mennyiben vidékünkön szerkesztőségünk útján tizenkét kiállító lett bejelentve a kiállításban leendő részvételle. Ezek között van: női kézimunka 4; festő 1; cipész 2; régiség kiállító 2; borpréskiállító 1; műszövész 1; könyvnyomdász 1; pergament gyáros 1; kettős alaku régi pipa 1 kiállítandó.

Hogy hasznos és hazafias működésünknek nagyobb tért szentelhessünk, — kérjük t. Olvasóinkat, sziveskedjenek az előfizetési pénzeket mielőbb hozzánk juttatni s lapunkat barátaik, ösmerők körében terjeszteni. — Hátralékosainkról úgy is feltételezzük, hogy — mielőbb beküldik tartozásaikat.

Balás Sándor.

Budapest, 1888. június hó.

E lap folyó hó 10-én megjelent 9-ik számában: »Ki szereti hazáját?» című cikkben fel lett hiva a község a hazai ipar pártolására, mint a mely daczára annak, hogy kiállja a versenyt más importált külföldi termékekkel, mégis nem részesül oly pártolásban, mint aminőre jogosítva volna.

Hogy mind ez miért van így, erre nézve igen sok eltérő nézet van.

Engedje meg t. szerkesztő úr! hogy néhány sorban én is kifejtsem e tárgy feletti szerény véleményemet.

Szerintem nem kis mérvben oka ezen állapotnak a magyar terményeknek látszólagos drágább volta, a külföldi hason czikkekekhez képest; — továbbá, s talán legfőképpen közönségünk megromlott ízlése.

Mert mi tagadás benne, de nálunk tény az, hogy fő elv a vásárlásoknál az, hogy olcsó legyen az ára (s ez természetes is) s továbbá mindazonáltal, hogy mégis mutasson is valamit!

Ez utóbbi elv azonban az, melyhez már sző fér, mert az elvet nem tudták még hazai iparosaink magukéva tenni, (s ezt t. n. dicséretükre is lehet mondani) de amelyet az osztrák iparosok annál inkább is kiaknáznak, s éppen a mieink rovására.

Ők aztán igyekeznek megfelelni a község ezen romlott ízlésének, mert készítenek olcsót is, tetszőet is; de hogy meddig fog az olyan lenni mint minőnek látszik, s meddig fog egyáltalán használható lenni — no avval már nem törődnek.

Igy tehát látható, hogy adhatják is olcsóbban czikkeiket, holott a hazai iparos igyekszik oly munkát kiállítani, ami nem csak tetszetős, de jó is s nevére is dicsőséget hoz.

Az így készített czikkekeknek azonban idő is sok kell, anyag is jó kell, s éppen ezért nem adhatják oly olcsón, mint külföldi gyári vagy hogy úgy mondjam: vásári munkások.

Alig létezik valami ipar cikk amely jó keletnek örvend, már is csakhamar keletkezik

TÁRCZA.

Valid-Thagi Khán.

E. de Kock beszélye.

(Folytatás)

— Tehát? Remélem, nem akarod, hogy át engedjem neked a szebbiket?

— S mért ne akarnám? Azt hiszem, elégszer megmutattam, hogy igazi barátod vagyok; hányszor áldoztam egyetmást érted; azt hiszem, azt a kis barátságot megkövetelhetem tőled?

— Gyakran áldoztál értem! És mikor? Isten bizony kíváncsi vagyok rá!

— Hm! úgy látszik, elvesztette emlékező tehetségét! Ha jól tudom, csak egy hete mult hogy paradés sapkájára azt az értékes tollat küldtem!

— Ah, ugy! és kiküldte uraságodnak azt a finoman kidolgozott kardot? Azt hiszem, nem tartozom most már semmivel.

— Ah, nem tartozik nekem, nem tartozik nekem.... Jól van! — Ezennel kijelentem, hogy ha nem engedi át nekem a kívánt ruhát, kénytelen vagyok önt hitványnak nevezni!

— Hitványnak! Ugy látszik, a saját nevét akarja rám ruházni? A mit bizonyít előbbi szemrehányása is a miatt a toll miatt!

— Hamsef! Ugy tetszik, hogy nagyon is sértőleg merészkedik beszélni! Vigyázzon! Bi-

zonyos vagyok benne, hogy természetemet jól ismeri!

— Fenyegetni is kezd! — Okosabb leszek, s nem mocsolom be vérrel harmincz évi barátságunk megszakadását. — Tehát többet ér pár gyöngy, mint baráti jobbam? Legyen! — Itt a szebb ruha, de utoljára lépem át háza küszöbét. S a mai naptól fogva Behari nem neje többé Veddahnak! — Három hó alatt másé lesz. — Alászolgája!

És így történt, hogy pár nyomorult mészdarab miatt, — mert mi egyéb a drága gyöngy? — e harmincz éves barátság megszakadt.

És Veddah elszakított szeretett Beharijától.

Mennyi könny! Mely könnyörgések!

De az apák csak nevétek.

És mivel Veddah nagyon is alkalmatlankodott apjánál, ez őt Teheranba küldte, rokonihoz.

És mivel Behari sem kevésbé alkalmatlankodott saját apjánál, ez őt három hó helyett egy hó alatt adta férjhez egy-únokafivéréhez.

Valid-Thagi Khánhoz, a királyi palota őrseg egy szép s dúsgazdag tisztjéhez.

Daczára, hogy Hamseffel már régebben szeretett volna rokoni kötelekbe lépni, nem akart hirtelenkedni, s bevárt, míg leánya feleségnek való lesz, — t. i. mig legalább is eléri tizedik évét, nehogy feleség bábucaját kapjon.

De Behari nem feledé el Veddahját. Mindig azon gondolkozott, mi lett belőle? hova lett? gondol-e vajjon még az ő kis Beharijára?

Csak annyit hallott róla, hogy Mazendaran tartomány fejedelménél, Mir-Mahmudnál van szolgálatban.

Az évek gyorsan teltek, de egy sem moshatta el Veddah emlékét.

Kedves Veddah! —

Behari vissza emlékezett az első csókra.

Az asszonyok többre becsülik a kedves első csókját a férj leggyöngédebb, legszenvedélyesebb édelgésénél... És így történt, hogy Behari Valid-Thagi Khán szerelmes csókjai közben is igen gyakran hullatott egy könyüt Veddah emlékének.

Ha az emlék nem áll közé s férje közé, a lehető legboldogabb asszony lehetett volna Behari, mert férje rajongott érte. Mindennap valami kellemes meglepetést szerzett nejének. Betöltetlenül nem maradt egy vágya sem. Fájdalom a hivatalos ügyek a férjet kényszerítik, hogy a nap legnagyobb részét házon kívül töltsse. Az asszonyka pedig rettenetesen unatkozott egyedül, a perzsa szokások kevés szórakozást engedvén a nőnek. —

Felemlítésre méltónak vélem egy pár perzsa társadalmi szokást elősorolni.

Az időt, melyet nem töltenek a bazároknak, látogatásokra használják föl. E látogatások

hozza külsőleg hasonló, de természetesen olcsóbb anyagból készült utánczata is, a melyet egy ujonnan nyitott valamely körüti boltban vesztegetnek hallatlanul leszállított áron sőt, nem ritkán kevesebb mint fele áron.

Ha most egy vidéki egyén feljön Budapestre s végig sétál a vácsi, hatvani vagy bécsi utcán, s látja s gyönyörködik a sok szép kiállított tárgyakban p. o. a híres Fischer féle majolikában, amelyek felé tán ki is van írva e pár szó: »hazai ipar« — őt is elfogja a hazafiúi öröm a haladó hazai ipar láttára, s talán venne is, ha esetlegesen kiadni való pénze volna.

Azonban kinek van felesleges? vagy legalább is kiismeri el annak? csinos kis hamu tartó élethű színes rózsácskával, bogarakkal, vagy más díszletekkel, ára: 60 kr. 80 kr. 1 frt, csinos virág tartó, tea, kávé készlet, szép égetett festményü tányérok fali díszül stb. stb. ára 1 frt. 2 frt. 3 frt. — mind igen szép tetszetős dolgok, azonban drága, nincs pénz.

Elmegy tehát tovább sétál p. o. az Andrássy út bal oldalán, ahol egy hasonló tárgyakkal ékeskedő kirakatot lát meg, ahol szintén ki vannak írva a — de már hihetetlen leszállított árak; (nem a Hardmuth üzletet értem) s valóban észre veszi, hogy ami ott 60—80 kr. 1 frt az itt 20—40—60 kr. s ez már kissé gondolkozóvá teszi.

Majd átmegy az Andrássy út jobb oldalára, ahol ismét egy hasonló üzletet lát meg t. i. a Zsolnai cégét.

Itt azonban meglepetésére ismét a Fisher féle árakat találja, ami felett szinte boszankodik s át meg ismét a bal oldalra: siet felhasználni a kedvező alkalmat, s bár pénze most is csak annyi van mint előbb, mindazáltal bevásárol az olcsó baloldali üzletben, s viszi haza feleségének a szép korsót vagy virág tartót azon hiszében, hogy ez is csak olyan mint a másik, de természetesen fogalma sincs róla, hogy egy haszontalan cserepet, imitációt vett meg az anyagjához mérve tizszeres áron, amelyre csak utánzó cifra máz van húzva, s belől olyan sincs tán, mint minőt a mi derék Tam-bódink olcsó pénzen veszteget.

S így van ez más tárgyakkal is p. o. szőnyegekkel, vagy a művészet terén p. o. festményekkel illetőleg fali képekkel: mert ha végig tekintünk — még intelligens — ismerőseink körében is, nem találjuk-e tömve lakásaikat sok haszontalan fantastikus mázománnyal, melyeket toladó német házalók erőszakolnak rendszeren az illetőre, s melyek a méltó, hogy külföldi

mint mindenütt, lehetnek ünnepélyesek, illemiek és bizalmasak.

Mielőtt meglátogatnának valakit, elküldik a szolgát a meglátogatandó egészsége felől biztos tudomást szervezni; s megkérdezi, ha ezen és ezen a napon, ennyi és ennyi órákor meg lehet-e őt látogatni annélkül, hogy alkalmatlan lenne.

Ha a válasz kedvező, a látogató igyekszik a kitűzött időt lehető leghosszabbra betartani. — A látogatások rendszeren napfelkelte után, azonnal szoktak megtörténni, mert akkor nincs még meleg. —

A látogató magával viszi kíséretként szolgáló személyzetét. — Lová előtt megy esatlósa; utána a zenész. — Utjában köszönteti ösmerőseit és alamizsnát osztogat a kéregetőknek — a kik nem mindig koldusok. Egy barátom beszéli, hogy egy nap egy dugszagdon felezicizomázott ifjú hölgy esedezett egy sahiért — (krajczárért.) — Barátom meg jegyzésére, hogy — tekintve fényes ruházatát — talán nincsen szüksége a krajczárra? a nő azt felelé, hogy valóban nem volna rá szüksége, de gyermeke halálos beteg lévén, az égiek kegyét azzal akarja megnyerni, hogy koldul.

Hogy tárgyunkra visszatérjünk, t. i. a látogatás módjára, elmondom a vendég megérkezése alkalmával szokásos czeremóniákat is. A vendég, környezve a szolgálhadtól, elér

férez művek. — ha ugyan a mű elnevesést megérdemlik, — de még kivitelük is a leghitványabb, tárgyuk pedig rendszeren egy előttünk ismeretlen vagy kevésbé ismeretes nép viszonyából életéből kivett jeleneteket ábrázol. Olyan munkák ezek, melyeknek méltó párjuk csak az irodalom megmételvezői, az úgynevezett érdek feszítő, de erkölcs rontó, s gyárilag készült regények, illetőleg fordítások lehetnek, melyeket szintén ily toladó házalók tuszkolnak a laikus nyakába a szolid, s irodalmi magaslaton álló magyar eredeti munkák rovására. De hát ez is olcsó, miként amaz: mely mutat is rikitő színeivel. — Ki ne ismerné a Nápolyt ábrázoló képet a kitörő tűzhányó hegygyel, s e féle vásári képeket, — melyeken a képzelhető összes rikitő színek képviselve vannak? Avagy ki ne ismerne azokat a gyilkosság, szöktetés, párbaj, egy szóval vérről és tűzről regélő könyveket, melyeknek egyes füzeteit 10—20 kr-ával sózzák az ember nyakába.

Ha az alsóbb néposztály lakásaiban találunk ilyesmit, az végre is érthető, mert az vásáron veszi, s olyat vesz amelyet talál; de már intelligens egyénektől jobb, s modernabb ízlés várható annyival is inkább, mert a jó ízlés kellő műveltségről is tanuskodik.

A képekről szólva nem mulasztatom el felhívni az olvasó közönség figyelmét a Légrády testvérek által pár év óta produkált igen diszes kivitelű szín nyomatu képekre, amely vállalatnak tudomásom szerint fő és igen hazafias célja az éppen előbb említett idegen jellegű képeknek kiszorítása; hazai életből vagy történetünkől vett jeleneteket ábrázoló képekkel. Ilyenek p. o. a Benczúról festett kép melyet a n. muzeumból bárki is ismerhet »Vajk Istvánná kereszteltetése.« továbbá a nép életéből vett, »piczi piros alma« kép, egy a kötenyéből s egyik kezéből piros almát kínáló mosolygó magyar leány, (e kép megtestesítője volt a multkori jó sz i v b a z á r b a n az annyira kiemelt Ripp Tildi, Ripp tábornok bájos leánya, az igéző gyümölcs árus leány); továbbá »ő felsége arcképe« de természetesen mint magyar király.

De térjünk át ismét a szősoros értelemben vett ipar-cikkekre.

Sok igyekezetet fejt ki az E. M. K. E. a magyar illetve erdélyi ipar érdekében, amely egyes tárgyakban már mindentekintben hatalmas versenytársa a külföldi hason cikkeknek nem csak hazánkban, hanem külföldön is; így a posztón kívül főleg a famunkákban, s itt is kiváltképen a játéktárgyakban, s mégis nem képes kiszorítani

a látogatandó háza elé, itt leszáll nyergéből, belép a kapun. Ha a vendég a háziurnál magasabb rangú, ez. — ellenkező esetben pedig ennek fia vagy valamely közeli rokona szalad elé. S most elkezdődnek a végnélküli udvariaskodások.

— Hogyan jöhetett uraságod vagy méltóságod eszébe az a kegyteljes gondolat, hogy alázatos házamat meglátogassa?

— És miként ereszkedhetik le ön annyira, hogy legkisebb szolgálai egyike elé jöjjön? Ime én szerencsétlen, leirhatatlan zavarban vagyok. A jósnak e nyilatkozatai megzavarják egész valómat.

Ily haszontalan fecsegések között végre a küszöbög érnek. Itt ismét kezdődnek a kínálgatások hogy ki menjen be elsőnek?

A házi úr a vendéget tuszkolja előre, mert hiszen a vendég az egész ház: a vendég pedig biztosítja amazt, hogy a világot sem akar ebből hasznot húzni. Aztán lehúzzák papucsait s végre belépnek.

A fogadó teremben már együtt az egész háznép, állva. A vendég beléptekor mindnyájan meghajlanak s üdvözlik őt. A házi gazda az első helyre vezeti a jöttet, de itt újból megkezdődnek az udvariaskodások. — A körülállók udvariasan mosolyognak e szóharcz — a műveltség magas fokának e jele fölött.

Végre leül a vendég, a házi gazda is. Ez utóbbi az előbbi alázatos kérésére jelet ad övé-

az idegen játék cikkek daczára annak, hogy azok közül igen sokról kivan mutatta hitvallásukon kívül még közegészségi szempontból véve nem csak káros, de határozottan veszedelmes voltak is.

Aki érdeklődik eféle dolgok iránt, az bizonyára emlékezni fog még az orsz. kiállítás alkalmával a közegészségi pavillónban Dr. Kresz Géza által kiállított s mérges voltuknál fogva veszedelmes külföldi játék cikkekre, mint a melyek a gyermekek egészségét veszélyeztető mérges festékekkel vannak bemázolva, s amelyekből óva intette a szüléket.

Mind annak daczára azért majd minden házbán találunk e fajta cikkekkel a gyermekek kezében.

Avagy ki ne ismerné azt a piros ramázolt s fehérpetyes hátul füttyölő falovat, farka helyén s lovagjának feje bubján egy — egy fehér tollal? avagy a hasonlóan festett kerepelőket? — ki ne ismerné ama szintén pirosra festett leányt ábrázoló fabábukat, melyeknek faszoknyája még zörög is? avagy a szintén hátul füttyölő piros paradicsom vagy tudom is én micsoda madarat? avagy a facsörgöket s eféleket amelyek, az igaz csak szegényebb sorsuak házában szoktak előfordulni leginkább.

Előfordul azonban módosabbaknál is, rendszeren családok, dadák utján, akik kimennek a vásárra, s jó szívükből kifolyólag, de szerény anyagi viszonyaikhoz mérten ily fajta olcsó vásárralval kedveskednek a kicsikéknek, leginkább szopós csecsemőknek, akik azután ösztönszerűleg mindent szájukban tartva s szopogatva, eme mérges festék anyagokat le nyalják s a gondatlan vagy túltakarékos anya aztán csodálkozik s panaszkodik ha gyermeke szenved, bélhurutos s egyszerűan fogy, nyomorék lesz vagy végképpen el is pusztul.

De hát ez nagyon olcsó 1—2 kr. darabja tehát még olcsóbb a székely játék-cikkeknél is; de a melyek ellenőrzés mellett intézetekben, műhelyekben készülnek, s a hygienia követelményeinek is tekintetbe vétele mellett.

Régi pálda beszéd az már »olcsó husnak hig a leve« — azért ne mindég az olcsót keressük, hanem hasonlitsuk össze az árral a vásárlandó cikk rendeltetését, s minéműségét a helyett hogy egyszerűen a külső színből ítélve történék palezát a másik felett, s akkor majd rá fogunk jönni, hogy az az egy pár krajczár többet mindig kifizeti magát még akkor is ha eltekintünk attól, hogy amaz összeget legalább a hazai ipar gyámlatására fordítottuk, tehát egyszersmind hazafias cselekedetet is végeztünk.

inek, mire ezek is leülnek. Ekkor aztán a Művelt Társalkodó által előirt kérdés következik a vendég részéről, ha vastag-e lsten kegyelméből a háziúr orra?

Mire ennek azt kell felelnie:

— Diesőség istennek, s köszönet az ön jószágának, vastag.

— Diesőség istennek, replikáz amaz.

Perzsiában három-négyszer is, megkérdik ezt egyfolytában a legműveltebb személyek egymástól. Diesérettel emlegetik a teheráni főpapot, — Dzsümé imámot, a ki, ha látogatóba ment, nem feledé el megkérdezni — nemcsak a házi úrtól, de ennek valamennyi szolgájától is, — ha rendben van-e az orruk? S ez okból a főpap oly népszerűvé vált, annyira szeretetté lön, hogy neve talán sohasem fog kiveszni a perzsák szívéből...

A társaság mulattatására énekeket adnak elő. — A dal Perzsiában nagy becsben tartatik, s különösen ha az új. A dalok tréfások, politikaiak, legnagyobb részök azonban a szerelemből meg a borrhól zeng. — Az enderunban a nők folyton költenek, a dalokat aztán mindjárt elterjesztik barátneik, ösmerőik között...

Behari azonban — nem igen lévén kedve költeni — rettenetesen unatkozott enderunjában.

(Folytatás köv.)

A felutazó közönség pedig nem csak tanul-
ni, hanem kellemes és szórakoztató dolgot végez,
ha nem mulasztja el ezen hazai ipar állandó,
kiállítását megtekinteni városi iparcsarnokban,
mert mondhatom, hogy nemsokban különbözik
1885-iki kiállításától, tehát méltó a megtekintésre.
Fel tehát pártoljuk a hazai ipart!

Turbidus.

Hortus Archiepiscopalis Colocensis.

E czim alatt a Pakson megjelenő »Magyar Szövetség« egy holt nyelven irt tárczaczikket, közölt Papricanus Csipio (Daróczy Zs'ga, a lap szerk. neve.) melyre a Kalocsán megjelenő »Néplap« folyó hó 16-án megjelent 24. számában, Csipio Poivre álnév alatt a többek között, következő éles hangon irt sorokat olvassuk:

A kalocsai érsekkert.

„Az irigység engesztelhetlenebb a haragnál.“

Midőn a fentebbi czim alatt Csipio Papricanus által közelebb latinul irt tárczaczikket olvastuk, akaratlanul is azon utazó jutott eszünkbe, ki egy alkalommal Rátóton keresztül utazván, kérdezé: »Ez az a falu, a hol oly sok bolond ember lakik?« — »A falu ez volna, melyet kigyelmed ért, — felelé neki — de azok a bolond emberek már régen elköltöztek innét, csak néha utazik egy-egy ilyen erre keresztül.«

Ugy látszik, hogy Papricanus de Csipio turista csak úgy nézte volt meg a kalocsai érseki kertet, mint midőn valaki egy terjedelmes könyvtár terméin keresztül megy, látja a könyveket, azok régiebb, vagy újabb kötéseit és ismerteti a könyvtárt, természetesen felületesen: mert különben a fölépésön lemenvé, mindjárt meg kellett volna látnia a paksi Times szemfüles turistájának, a jobbról-balról elterülő gyönyörű rózsahegy, mely annak daczára, hogy a hosszú és kemény tél által sok kárt szenvedett, mégis a jelen állapotban is méltó lett volna arra, hogy a paksi világ-lap tudósítója megbámulja.

Közvetlen a rózsahegy előtt két soron georgina ültetvény terül el, eddig fél méter magasságu georginákkal, melyek ha Papricanus növény-kollegájuk érkezésének napjáról előre érte-tilendettek volna, sőt még az üvegházban nagy számban létező aloé amerikai importált virágok is eltértenek vala hagyományos szokásuktól, hogy száz évenként csak egyszer virágozzanak és a nap ünnepe kivirágoztak volna, míg így, a ritka vendég érkezését nem tudva, a georginák, miként az ovodás gyermekek, kis padosaikkal dí-akokká föl nem csaptak, és az áloék tüksés leveleikkel szokott hétköznapias állapotukban maradtak. A dolgok természetes rendje szerint.

A kalocsai érsekkert hársfáihoz azon histo-riai emlék fűződik, hogy 1849. nyarán, közel a világi katasztrófa idejéhez, Kmetty tábornok mintegy kétszáz honvédtiszt társágában, — a Nádassy Ferenc akkori érsek bécsi tartozko-dása alatt, — vacsorált, mely alkalommal ha-zafias felköszöntések és cigányzene mellett a honvédtisztek reggelig mulattak. Hogy az itteni időzés teljes gyönyörűséget nyújtson, erről a kertben nagy számmal tartozkodó fülemülék gondoskodnak, gyönyörű dalaikkal annyira fölvidá-mítván a lelket, hogy még Csipio Papricanus is elmondaná, ha itt volna: *comme il faut*. (Amint illik!)

Ha turistánk innét jobbra fordulandott, — megtalálhatta volna az új növényházat, mely a kert jelenlegi tulajdonosának közel negyven-ezer frtjába került és itt együtt találta volna az ismert növényvilág gazdag korszoruját, de hát úgy látszik, hogy turistánk csak oly növényeket talált, melyekhez különös vonzalma volt, mint a bógáncs, a lósóska és a csalán, épen úgy, mint egy kollegánk Bécsben ki az étlapokat gondosan átnézte és mindennap délben és este csak gol-lást talált s rendelt; pedig azt Bécsben kegyet-len rosszul készítik; vagy mint Gemediener ba-rátunk, ki a budapesti országos kiállításon mást nem látott, mint a kalocsai rabmunkákat, meg a Jenei tégláit, no meg a nagy sörcsarnokot.

A kert legszebb pontját képezi a hegy és tő környéke, melyet ha a hegytetőről nézünk, oly festői szép látvány tárul elénk, mely vete-kedik az Alduna ugynevezett kazánszorosával, csak hogy itt a sziklát a fenyőfásorok és vi-rárgépek helyettesítik. Azonban úgy látszik, hogy a paksi Times tudósítója ezt is nem felül-ről, hanem alulról nézhette, csakis így tör-ténhetett, hogy a hegyen levő esernyő alakú kis földt helyet gombának nézte és közleményében még azon helyet is elfelejtette említeni, honnét szép kilátás nyílik a paksi hegyekre, Uszód, Sz.-Benedek, Lak, Ordas, D.-pataj községre — a főt végéről.

A kert látogatóiról is megemlékezik. Bizony voltak annak nevezetes látogatói különböző időkben; voltak itt primások, pápai követek, püspökök, mágnások, miniszterek, tudósok, írók, lapszerkesztők, nemcsak a hazából, hanem kül-földről is. Kedves sétahelye volt a kert Liszt Ferencnek, Szász Károlynak, több nevezetes egyének is, utóbb Csipio Papri-canusnak is, a ki a kalocsai érsekkerttől annyit várt, mint a schönbrunni, laxenburgi, budai királyi kertektől, a hol egész Garten-Ad-ministratók, Garten Inspectorok, Ober- és Unter Gärtnerok, Gartenburschok és Gehilfek vannak és egy-egy ily udvari kert föntartása százez-rekbe kerül,

Nos tisztelt olvasók, hogy mi volt a paksi Times tárczaczikkének czélja, a czim alatti jel-szónokban megtalálondják. Isten önökkel!

Mi mind ezekhez csak azt tesszük, hogy miután a »Kalocsai Néplap« nem jelentette ki, hogy melyik az a paksi Times, az a világ lap — ne, hogy azt ránk fogják, kijelentjük, hogy ez a világ lap igen is Pakson jelenik meg s ez a »Magyar Szövetség« czimű társadalmi lap. —

H I R E K.

— **Orkán.** E hó 15-én O-Becsén és környé-kén borzasztó orkán dühöngött. Nincs ház, melyet a vihar meg ne rongált volna. A többi között a vihar romba döntötte az állami se-lyemgubó raktárt s az abban felhalmozott selyem gubók mind tönkre mentek; melyből 60.000 frt. kára van az államnak.

— **Öngyilkosság.** E hó 19-én délután Gunger József nevű faddi s Dékán Mihály-nál alkalmazva volt eszmadia segéd a padláson felakasztotta ma-gát. Keresték a Jósikát, a munkához, míg végre a padláson találták meg függve, a midőn már minden élesztési kísérlet hiába való volt. — Azt be-szélük, hogy bor hatása alatt de semmi esetre se azért, mintha a gazdája pirongatta volna meg.

— **Névmagyarosítás.** Kallenberger József muci-i plebános nevére »T a r b é r c z i«-re ma-gyarosította. Egyszermind megemlítjük, hogy a plebános ur, az iskola építés költségeihez 500 forinttal járult.

— **Ne bántsd a másét, mert éget.** E hó 12-én Kiss (Gere) és Kiss (Gere) István neje a Báltaszék melletti Pörböl pusztán kaszál-tak. Este, hazajövet a nyéki határban egy kis száritott fűvet, de nem az övékét, akarták kos-csijokra rakni, mit az ottani csösz észrevevén, megszólitotta őket, hogy álljanak meg, de mert meg nem álltak, utánuk puskázott. A férfi olda-lába furdott 14 O serét, az asszonyéba 9 szem. Életükhez kevés a remény.

— **Mükedvelői előadás volt** e hó 13-án Dunaföldváron. A »falurosszát« adták elő: Szereplők voltak: Farkas Etelka k. a. (Finom Rózsai), Unger Etelka k. a. (Feledi Boriska), Hor-váth Irén k. a. (Bátki Tercsi), Kecskeméthy Ka-ticza urnő (Gonoszné), Mészöly József (Göndör Sándor), Ráfael Leó ur (Gonosz Pista), Király Dezső ur (Feledi Lajos), Névény Endre ur (a Makhetes koresmáros és Cserebogár Jóska) Jehn Győző ur (Czene primás) és Lehrer József (Fe-lei Gáspár). — Mindannyian igen jól megállták helyüket; — Ráfael Leóra azt állítják általáno-san, hogy Gonosz Pista szerepét kitünően ad-ta s komikája és mimikája mint bakter és tolvaj. kifogástalan volt.

— **Katona Ferencz ref. s. lelkész,** lapunk derék munkatársa Gárdonyból Duná-Vecsére helyeztetett át hason minőségben.

— **Egyházi kinevezések.** Bencze István dunaföldvári plebános, kiérd: alesperesnek a b. sz. Máriáról nevezett bakony-somlyói czimzetes

apátság adományoztatott; — Szeredy Jó-zsef szentszéki ülnök és a pécsi jogakadémia igazgatója valóságos kanonokká, — Dr Hor-váth László szakcsi plebánost pedig tisz-teletbeli kanonokká nevezte ki a király; végre dr. Lechner János pécsi székesegyházi ka-nonokot és ppanöveldei igazgatónak a sz. Imréről nevezett tordai cz. apátságot adományozta.

— **Ügyvédi kamra.** A pécsi ügyvédi kamra részéről közhírré tételik, hogy Knar Albert bony-hádi ügyvéd, a szegzárdi kir. tszék által ellene hozott vádhatározat folytán az ügyvédség gyakorlatától felfüggesztetett s irodája részére dr. Moldoványi István rendeltetett ki gondnokul.

— **A fővárosi és bécsi lapok szenzációs** híreket közöltek a szerdai lapokban, melyek szerint kerületünk országgyűlési képviselője Sze-niczey Ödön ur, — fizetéseképtelenné lett volna. Irnak 200 ezer forint veszteségről, — mely összeget Szeniczey a börzén vesztette volna el s mely összegben a budapesti, párisi, berlini és bécsi tőzsde s pénzemberek lennének érdekelve. A mint halljuk Szeniczey Ödön ur vesztesége sokkal kevesebb a fennebbieknél s már ki is egyezett; így az egész bécsi kacsa: »értékére« száll alá. —

— **Halálozás.** Novák Lajos belügyministeri tanácsos e hó 23-án reggeli fél 4 órakor, hosszas szenvedés után elhunyt. — A boldogult életrajzi adatait a következőkben adjuk: Novák Lajos született Nagyváradon 1824-ben, a hol iskoláit is végezte; mint jurátus, néhai mádi Kovács István, kir. hétszemélynök mellett működött, mely al-kalommal a köz és váltó ügyvédi cenzurát is letette. — 1850 évben Fehérvármegye központi szolgabirájává nevezetett ki, honnan tíz évi szolgálat után 1860-ik évben, az akkori m. kir. helytartótanácsához titkáru nevezetvéni ki, állandó lakását Budára tette át. A dikaszterialis rendszer néhány hónapig tartó megszüntével a vallás és közoktatásügyi ministeriumba, később pedig a belügyminiszteriumban viselt hivatalt, hol is 1869-ik évben valóságos ministeri osztály tanácsos, 1872-ik évben pedig czimzetes minis-teri tanácsossá, végül 1879-ik évben valóságos ministeri tanácsossá nevezetett ki ő felsége a király által. — Ő felsége a király által 1878-ik évben elismerésül a Lipót-rend lovag keresztjé-vel tüntettetett ki; míg 1886-ik évben, hivatalos szolgálatának 37-ik évében, megrendült egész-ségi viszouyai miatt nyugdíjba vonult, a midőn ő felsége legfelsőbb elismerését nyilváníttá hosz-szas és buzgó működéseért. — A belügyminis-teriumban a megyei osztálynak volt vezetője hosszú időn át. — Nyugdíjaztatása óta állan-dóan Pakson tartozkodott. — Temetése ma délután lesz. — Nyugodjék békével! — A család által kiadott gyászjelentés így hangzik: Novák Imre, — özv. Novák Sándorné szül. Forster Julia és fia Sándor, Novák Szidonia, — Ilona férjezett Jakabffy Zoltánné és leánya, az összes rokonság nevében is fájdalmas szívvel jelentik, szeretett testvére, sógor, illetve nagybátyjuknak Méltósá-gos N o v á k L a j o s ur nyugalmazott m. kir. belügyi-miniszteri tanácsos és a Lipót-rend lo-vagjának hosszas szenvedés után élte 64-ik évé-ben f. hó 23-án a halotti szentségek ajtatos fel-vétele után történt gyászos elhunytát. A boldo-gultnak hiült tetemei f. hó 24-én délután 5 óra-kor fognak a paksi családi sírboltba örök nyu-galomra helyeztetni; — az engesztelő szentmise áldozat pedig f. hó 25-én délelőtt 9 órakor fog a Mindenhatónak bemutatni. Kelt Pakson, 1888. évi június hó 23-án. Áldás és béke ham-vaira!

— **Posta.** Az új frankó-rendszer a közön-ségre azt a kötelezettséget rója, hogy magának kell a frankó díjtételeket kiszámítani, a mi leg-több esetben úgy sikerül, hogy a feladó vagy többet vagy kevesebbet ragaszt rá bélyegeken a szállító-vagy pénzeslevélre. Most legközelebb egy díjtáblázat jelenik meg, mely az egész díja-zást oly egyszerűsége redukálja, hogy bárki, le-gyeu az a laikusok között is a leglaikusabb egy tekintettel feltalálhatja bármily értékű és sulyú küldemény díját minden díjfokban. Előleges meg-rendeléseket elfogad Kovács Ferencz posta- és táviratistát Nagy-Kanizsán; a mű megjelenése után pedig megrendelhető minden postahivatal-nál vagy könyvkereskedésben. Ára a körülbelül 7000 frankótétel magába foglaló táblázatnak 30 kr. —

— **Finom hallású plebános.** 1885. dec. 8-án temetés volt a tolnamegyei Kocola község-ben. A temetési szertartást Leitner Sándor ple-bános végezte. A gyászénekek közt volt Habel József fiatal jegyzőség is, a ki meglehetősen ma-gas régiókban csapongott czernaszál vékonyságu hangjával, és közbe pár hamis hangot is talált kivágni, a mi rendkívül izgatta a plebános halló érzékét. Fölszólitotta néhányszor a fiatal emberi,

ne énekeljen olyan magasan, de végre is kifogyott türelméből és Habelt arcuzl ütötte: ez visszavágta a plébánost, kinek szemüvege is eltört. A szegs árdi törvényszék Habelt vallás elleni vétség miatt 14 napi fogházra. Leitner plébánost pedig becsületsértés miatt 30 forint pénzbüntetésre ítélte. A kir. tábla Habelt a vallás elleni vétség vádjá alól fölmentette, de nyilvános becsületsértésért 15 forint. Leitner plébánost pedig becsületsértés miatt 10 forint pénzbüntetésre ítélte. A kir. kuria I. büntető tanácsa ma Osztrovsky bíró referálása alapján helyben hagyta a táblai ítéletnek azt a részét, a mely Habelt a vallás elleni vétség vádjá alól fölmentette, ellenben a becsületsértések tekintetében megindított eljárást, és az ítéletnek ezekre vonatkozó részét hivatalból megsemmisítette.

— Fényképészet. Funk M. nevű fényképész érkezett Temesvárról Paksra tegnap s a Flesch féle házban, a hol a Paks Vidéki Takarékpénztár helyiségei vannak állította fel fényképészeti műtermét. Az árakra nézve nem kapunk bővebb felvilágosítást; de hisszük, hogy azok a mai pénzzük viszonyokhoz arányosítva lesznek s ez esetben Funk úr számíthat sok pártolóra. — Képeit se láttuk, így nem mondhatunk semmit, de lapunk jövő számában bővebb ösmertetéssel szolgálunk vidéki Olvasóink részére is.

— A legújabb öldöklő anyag. A legújabb öldöklő anyag egy folyadék, melylyel feltalálója rakétákat és bombákat óhajt megöltetni. A föltaláló dr. Jünemann állítása szerint e folyadék, kilövetése után olyan irtóztatóan hat, hogy ropant széles körben minden sebítése nélkül megöl minden élet, s minden éghető anyagot fölgyújt. Találmányát egyelőre csak rakétákkal próbáltatta ki, de annyit konstatahatni vél, — sőt ezt be is bizonyítja, hogy három rakéta elegendő egy 12 zászlóaljából alakított front megsemmisítésére. Ez állítását az a próba támogatja, hogy ekkora hosszúságban kikötötték 24 macskát s három rakéta megölte valamennyit, elégetve egyuttal mindent, a mi közbe esett. Azt hiszi a föltaláló, hogy új anyagának különösen a várostromoknál és a engeri útközeteknél lehet hasznát venni. Az

anyag ára olcsó, mert egy löveg megtöltése alig kerül 1 forintba.

MŰVÉSZET és IRODALOM.

E hó 21-én kezdte meg előadását Réthy László, a Büttl Gusztó kezelése alatt levő gyönyörű kertben felállított szinkörben. — Azt hittük, hogy a kedvező szép idő, üde levegő is, — nemcsak a derék társulat — vonzó erővel lesz közönségünkre, de családunk, mert bizony csak kevés számú művészet pártoló volt jelen. — Ez estén adatott »Ágnes asszony« halhatatlan Arany Jánosunk remek balladája után írta Lukácsy Sándor.

Géczyiné Mari, Ágneset igen jól alakította; Réthyné Erzsí, Ilona unokában nagyon is naiv volt; de szerepét jól tudta. Szilassy Imre, mint Csillanec Pista tetszést és tapsot aratott. — Makainé és Dunai többször megnevettették a közönséget — háladatos szerepökben. — Kovács Béla jól alakította a kétségbe esett, megcsalott férjet. — A derék, iparkodó társulatot ajánljuk úgy a helybeli, valamint a vid. hazafias közönség pártoló figyelmébe.

Szombaton saépen látogatott közönség előtt a »Vasember«, Csiky Gergely e hírneves drá-

mája került színre. E jellem festő, kitűnő darab minden embernek ösmernie kellenék. — A szereplők — daczára az ülőhelyek elcserelése miatt eredi kellemetlen incidensnek, mely látszólag reájok is hatással volt, — igen derekasan megállták helyüket. — Ma vasárnap »Paraszt kisasszony« került színre. Törekvő színészeink a pártolist nagyon nagyon megérdemlik.

»A posta és távirászat gyakorlati kérdések és feleletekben« című kis munka jelent meg Igaz Dániel m. kir. posta és táviratbiztosítól. Ára 1 ft. Kapható Kókai Lajos könyvkereskedésben. A 7 ívre terjedő könyv te' van értelem zavaró sajtóhibákkal. A táviradóról alig 30 lapon foglalkozik. A közönség éppen nem használhatja; pedig Igaz Dániel erre számított. Ily könyveknek a nagy közönség elé bocsátása árt a posta-irodalomnak; — mert ebből ugyan ki nem okosodik senki. — Pedig nagyon idején volna, a közönség kezébe egy oly postai és táviradi hasznos tudnivalók gyűjteményét adni a legkönnyedbb nyelvezetben, a melyből tájékozhatná magát minden tekintetben s hisszük, hogy a sajtó buzgólkodnék is ily munka terjesztésére segédkezést nyújtani.

Koritsánszky Dénes gyógyszerésznél Kölesden

kapható a P. F. sertéstulajdonosok illetőleg a községi előjárások — be ses figyelmébe igen ajánlatra méltó — vidékünkön évszerte nagy kárú pusztításokat okozó orbanéz és torokgyík féle dögvész ellenes biztos hatására kiprobált

kölesdi v. Koritsánszky D.-féle sertés gyögypor.

Használati utasítás és a körjeleket megösmertető bő közlése mellett.

100 malacznak való por adag ára 2 frt. — 100 s üldőnek való 4 frt. = 100 öreg sertésnek való 6 frt.

Továbbá a P. T. Hízi gazdasszonyoknak igen ajánlatra méltó Conserváló ezukorpora Befözött gyümölcs — iz (lekvár) stbnek hosszú időre szóló bebiztosítására a penész képződés és romlás ellen adagonként 4 kr. a mely 1 kiló mennyiségű befözött gyümölcs stbnek elegendő. —

Kapható a fentebbitől Kölesden — s minden város előkelő boltjaiban.

Legelterjedtebb s legolcsóbb magyar napilap, külsejében a legszebb, tartalma szerint a legélénkebb.

Előfizetési árak:
Egész évre... 14 frt — kr.
Fél évre... 7 » — »
Negyedévre... 3 » 50 »
Egy órára... 1 » 20 »
Egyes szám Budapestén 4 kr.
Vidéken 5 kr.

Kiadóhivatal:
Budapest, nádor-utca 7. sz., földszint,
hová az előfizetések és a lap
szétküldésére vonatkozó felszó-
lamlások intézendők.

PESTI HIRLAP

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetés legolcsóbban pos-
tatalvánnyal eszközölhető.

Mutatványszámokat

levelező-lapon nyilvánított ki-
vánatra egy hétig ingyen és
bérmentve küld a kiadóhivatal.

Előfizetések a hó bármely nap-
jától kezdhetők.

A magyar olvasó közönséghez!

A „Pesti Hirlap“ immár a kilencedik évfolyamát éli. Fényes írói kör csoportosul körülötte s a legújabb rendszerű rotációs gép nyomja, mely a lapot óránként 15 ezer példányban teljes 16 oldalon és már fölívágva állítja elő, mi nagy kényelmére van az olvasónak és egész Európában eddig egyedül a „Pesti Hirlap“ dicsekedhetik ez ujítással.

S méltán büszke lehet a Pesti Hirlap arra, hogy ma a legkedveltebb s legelterjedtebb lap, de még inkább arra, mint lett azzá? Nem hiszgett soha a közönség hullámzó szeszélyének, hanem becsületesen és lankadatlanul, gyakran az áramlat ellen is lobogtatta a zászlót, melyet kitűzött. Pedig erre a zászlóra rossz idő járt, mert a liberalizmus a mi zászlónk. Magyarország újabb állami életének a liberalizmus a gyökere. Magyarországon csak egy hazafias program lehet hát: e gyökereket kimélni. Ez volt, ez lesz a mi irányunk, melyet csak azzal töltöttünk meg, hogy függetlenek vagyunk s leszünk a pártoktól.

„A „Pesti Hirlap“ nem hajlik sem ide, sem oda, nem ösmér pártokat és gyűlölködést; az igazságot keresi mindenben s mert csak az igazságot nézi, melyik oldalon van, meg nem nézi.

Politikai programunk tehát: erélylyel és igazsággal szolgálni a nemzeti politika, szabadelvű haladás és magyar demokracia érdekeit, kormánytól és pártoktól egyaránt függetlenül.

Vezérelköneinket különböző pártállásu jeles publicisták s politikai tekintélyek írják: Pulszky Ferenc, Horváth Gyula, gr. Bánffy Béla, Eötvös Károly, Bekszios Gusztáv, Tórs Kálmán, Pesty Frigyes, Borostyáni Nándor, Kenedi Géza (felelős szerkesztő) stb.

A t. Házból cím alatt országos hírvé vált karcolatokban az újabb írói nemzedék legkifünőbb s legnépszerűbb tagja Mikszáth Kálmán humorizálja az országgyűlési pártok és notabilitások ferdeségeit, pártkeintet nélkül.

Tárcarovatunk a legváltozatosabb, legélénkebb s oly gazdag, hogy nem ritkán három-négy tárcát is közlünk egyszerre; legjobb nevű s a közönség előtt legkedveltebb íróink gazdagítják a „Pesti Hirlap“ e rovatát, kiknek sorából legyen elég kiemelnünk a következőket: dr. Ágal Adolf (Porzó, Csicseri Bors), Bartók Lajos, Beniczky Bajza Lenke, Borostyáni Nándor, dr. Kenedi Géza (Quintus), Kürthy Emil, Mikszáth Kálmán (Scarron), Murai Károly, dr. Schwarz Gyula, Sebők Zsigmond, Szemere Atti a, Szécsi Ferenc, Tábori Róbert (Columbus) stb.

A többi rovatokra is a legnagyobb gondot fordítják rovatvezető munkatársaink: Antalik Károly, Barabás Albert, Luby Sándor, Somogyi Ede, Schmittely József (segédszerkesztő), stb., — csupa kiprobált journalistikai munkaerő, — úgy, hogy jól értesültség, élénkség, a tartalom gazdagsága és változékossága tekintetében a „Pesti Hirlap“-pal alig vetélkedhetik még egy lap.

Távirati rovatunk mindig a leggazdagabb s kiállja a versenyt bármely európai nagy lappal. Ugy a vidékről, mint a külföldről saját tudósítónk látnak el eredeti táviratokkal s mikor az események úgy kívánják, belmunkatársaink sorából külön tudósítót is küldünk az események színtelyére, mint legutóbb Bulgáriába.

Heti melléklapjaink — mint Kortészeti Ujság, Hazi Tanácsadó, Gazdasági Ujság, stb. — kivitták a nagy közönség hálás elismerését közhasznosságukkal.

Nagy gondot fordítunk még mulattató karcolatok, apróságok, a közönség köréből való panaszok közlésére, valamint a mindenki által szivesen olvasott szerkesztői üzenetekre.

Regényünk mindig jól van megválasztva az érdeklősítő újabb termékek közül.

S bár legdiszesebb kiállításban naponta (a hétfői féllapot kivéve) két teljes ívet — 16 oldal — adunk olvasóink kezébe, külön kedvezményűi hetenkint egy zenemellékletet is csatolunk, előfizetőink számára teljesen ingyen, úgy hogy a zenekedvelő előfizető évenként 60—70 jó darabot tartalmazó zene albumot gyűjthet össze. Oly kedvezmény ez, minőt ma egyetlen európai lap sem nyújt előfizetőinek.

Mindezen kedvezmények dacára a „Pesti Hirlap“ a legolcsóbb napilapnak méltán mondható, amennyiben csak egy öszszeggel (havonként 20 kr.) drágább az ugynevezett kis néplapoknál, melyeknél pedig ötszörte többet tartalmaz.

Legyen szabad ezek után remélnünk, hogy a „Pesti Hirlap“-ot a művelő magyar közönség ezental is pártolni s lehetőleg terjeszteni is fojja.

A „Pesti Hirlap“ előfizetési ára:

Egész évre... 14 frt — kr.
Fél évre... 7 frt — kr.
Negyed évre... 3 frt 50 kr.
Egy órára... 1 frt 20 kr.

Előfizetések a hó bármely napjától kezdhetők. Lapunk címének megírásakor sziveskéljenek a t. előzetők arra ügyelni, hogy csakis „PESTI“ Hirlapot irjanak.

A „Pesti Hirlap“ szerkesztősége ér kiadóhivatala.

Mutatványszámokat egy hétig ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal BUDAPEST, nádor-utca 7. szám.